

Røgfri skoletid

Tenna B. Christiansen
Kræftens Bekæmpelse
4. november 2019

Hvordan arbejder Kræftens Bekæmpelse med røgfri skoletid?

- Samarbejdsprojekter med skoler og kommuner
- Samarbejder med kommuner om X:IT
- Rådgivning og formidling
- Forskning (SIF og Steno)
- Politisk arbejde
- Folkelig opbakning (Røgfri Fremtid)

Røgfri skoletid

Definition

Kræftens Bekæmpelses anbefalede definition:

Røgfri skoletid for alle:

Elever, ansatte og gæster må ikke ryge, dampe eller snuse i skoletiden – hverken på eller uden for matriklen.

RYGESTART, RYGESTOP OG RØGFRI SKOLETID

Rygedebut:

15 % i skoletiden
+ 3 % på efterskole

(14-19årige, der ryger dagligt)

23 % begyndte at ryge
igen i skoletiden efter
et rygestop

(14-19årige, der har prøvet at
stoppe)

Cirka 8 ud af 10 ønsker
at stoppe blandt 16-
34årige, der ryger
dagligt.

Rygeregler kan være
motivation til at gå i
gang.

Forebyg rygning i skolen

Røgfri skoletid kan altså

- 1) Forebygge rygning
- 2) Motivere til rygestop / ændre rygevaner
- 3) Understøtte et rygestop

Læs mere på www.cancer.dk/roegfriskoletid og se film om andres erfaringer

Grundskoler og ungdomsuddannelser: *Forskelle og ligheder ift. røgfri skoletid*

En flerstrengt indsats

Ligheder: Røgfri skoletid skal helst understøttes af flere tiltag

Forskelle: Variation i hvilke tiltag der bedst understøtter røgfri skoletid

Organisation

Ligheder: Fælles fodslag og stærk ledelse er afgørende

Forskelle: Bl.a. skolernes størrelse, organisering og praktikperioder

Elevgruppen

Ligheder: Flere årsager til rygestart går igen

Forskelle: Alder, andel der ryger, nye/gamle bekendtskaber

Sanktioneringer

Ligheder: Gør så vidt muligt det samme som med skolens andre ordensregler. Dialog og støtte.

Forskelle: Ikke de samme muligheder for at sanktionere

Kommunens rolle og råderum

Ligheder: Forebyggelse som opgave ligger i kommunen

Forskelle: Folkeskoler er en del af kommunen i modsætning til ungdomsuddannelser og private grundskoler.

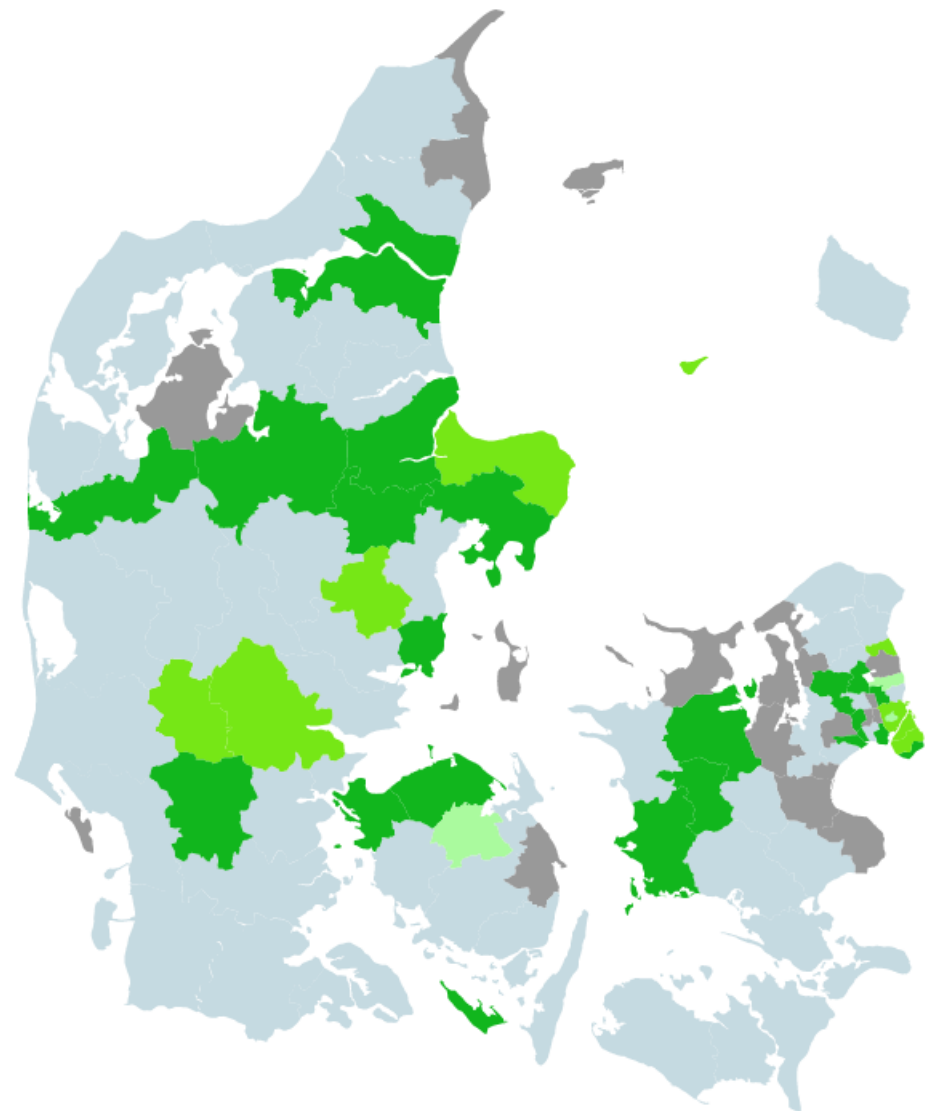
Røgfri skoletid i grundskoler

22 kommuner har røgfri skoletid for alle

7 kommuner har røgfri skoletid for elever ikke for ansatte.

Mange kommuner er i gang med beslutningsprocessen.

15 kommuner derudover, som har røgfri arbejdstid men ikke røgfri skoletid

De hyppigste udfordringer

Før og efter indførelse af røgfri skoletid

Typiske bekymringer

- Ressourcekrævende
- Elever ryger alligevel
- "Det er elevernes mindste problem"

Typiske udfordringer

- Mangel på fælles fodslag
- Manglende tydelighed (ift. regler og støtte)
- For lidt forberedelse
- (Snus)

"Vi ønsker ikke en fortælling om os som en skole, hvor man næsten skal lære at ryge, for at begå sig som elev."

- Skoleleder, Langsøskolen

"Man skal give sig god tid til kommunikationen før indførelsen og gennemtænke så mange ting som muligt. Men man kan aldrig have det hele på plads, så man skal også turde begynde, selvom alt ikke er 100 % på plads."

- Skoleleder grundskole

"Jeg var bekymret for, at lærerne skulle bruge deres tid på at være politimænd, men det er gået langt bedre, end vi har forventet."

- Skoleleder grundskole

Hvad holder unge røgfri?

- Højere pris
- Svær tilgængelighed
- Ingen markedsføring
- **Røgfri miljøer**
- **Kompetencegivende undervisning**
- **Forældre**
- Rollemodeller

Undervisning

Gå op i Røg

ANBEFALINGER FRA FORSKNING

8 lektioner per år

Indeholder fire emner

- Pres
- Flertalsmisforståelser
- Sundhed
- Samfund

ANVENDELSE

Tre temaer

Dansk, samfundsfag, biologi,
matematik, geografi, SSF

Enkelte lektioner eller
temaforløb

Øvelser á 1 til 5 lektioners
varighed

FORBEREDELSE

Understøtter fælles mål 2014

Alle øvelser tilbyder:

- Forslag til målpar
- Forslag til læringsmål
- Forslag til opfølgning
- Forslag til differentiering

Lærerkort

Erfaringer med tobak

Læringsmål på forløbet

Eleverne lærer at gennemføre et interview. Eleverne lærer derudover også vælge en metode til at præsentere deres interview – fx en videooptagelse eller en avisartikel.

Kort om opgaven

Eleverne skal lave et interview om en persons erfaring med tobak (herunder cigaretter, snus og vandpibe) eller e-cigaretter, og hvilke valg han eller hun har truffet i forhold til produktet. Læreren holder et oplæg om interviewteknikker, og eleverne laver ud fra dette en interviewguide og interviewer deres udvalgte interviewperson. Til sidst præsenterer de deres pointer fra interviewet gennem et kreativt produkt, som fx en videooptagelse eller en avisartikel.

Vejledende tid: 5 lektioner á 45 minutter.

Sådan gør du

Lektion 1

Hold et oplæg om spørgeteknikker, de seks hv-spørgsmål og interviewmetode.

Eleverne skal vælge, hvilket produkt, de vil spørge ind til.

Eksempler på spørgsmålene finder du i boksen:

Lærerkort

Hvor mange unge ryger eller snuser?

Læringsmål på forløbet

Eleverne lærer, hvordan man bruger cigaretter eller snus (herunder informationsøgning). De laver en undersøgelse grafisk. De laver en øvelse, som giver eleverne mulighed for at undersøge, hvordan man bruger cigaretter eller snus.

Kort om opgaven

Eleverne skal lave en søgning om, hvor mange der bruger cigaretter eller snus i skolen. De skal først udvælge et produkt, de vil undersøge, og derefter analysere og præsentere deres resultater. De skal også undersøge, hvordan man bruger cigaretter eller snus, og hvordan læreren holder et kort oplæg om spørgsmålsark.

Fag
Dansk

Kompetenceområde
Fremstilling

Videns- og færdighedsområde
Forberedelse

Færdighedsmål

Eleven kan indsamle oplysninger og disponere indholdet

Vidensmål

Eleven har viden om spørgeteknikker og observationsmetoder

Fag

Matematik

Kompetenceområde

Statistik og sandsynlighed

Videns- og færdighedsområde

Statistik

Færdighedsmål

Eleven kan vælge relevante beskrivelser og diagrammer til analyse af datasæt

Vidensmål

Eleven har viden om statistiske beskrivelser, diagrammer og digitale

Sundhed-og seksualundervisning og familiekundskab

- Eleven kan beskrive begrebet flertalsmisforståelse og nævne eksempler på det
- Eleven kan forklare, hvilken betydning flertalsmisforståelser har for unges brug af cigaretter eller snus

Fag
Dansk

Kompetenceområde
Fremstilling

Videns- og færdighedsområde
Forberedelse

Færdighedsmål
Eleven kan indsamle oplysninger og disponere indholdet

Vidensmål
Eleven har viden om spørgeteknikker og observationsmetoder

Fag
SSF

Kompetenceområde
Sundhed og trivsel

Videns- og færdighedsområde
Livsstil og levevilkår

Færdighedsmål

Eleven kan vurdere sundhedsfaktorer ift. eget liv

Vidensmål

Eleven har viden om sundhedsfaktorer, som er særligt relevante for unge

Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

Fire opgaver, der direkte understøtter dette mål

Efter 9. klasses trin

Kompetence-område	Kompetence-mål	Faser	Færdigheds- og vidensområder og -mål											
Sundhed og trivsel	Eleven kan fremme egen og andres sundhed og trivsel med udgangspunkt i demokrati og rettigheder.		Sundhedsfremme		Livsstil og levevilkår		Ulighed i sundhed		Personlige grænser		Relationer		Seksuel sundhed	
		1.	Eleven kan diskutere hvordan sundhed og trivsel kan fremmes gennem sundheds-politikker.	Eleven har viden om sundhedspolitikker.	Eleven kan vurdere sundhedsfaktorer i relation til eget liv.	Eleven har viden om sundheds-faktorer, som er særligt relevante for unge.	Eleven kan diskutere ulighed i sundhed i et samfundsmæssigt perspektiv.	Eleven har viden om faktorer der skaber ulighed i sundhed.	Eleven kan diskutere, hvordan overgreb på børn og unge kan forebygges.	Eleven har viden om vold og overgreb af fysisk, psykisk og seksuel karakter.	Eleven kan vurdere følelsesmæssige dilemmaer i relationer.	Eleven har viden om følelser og relationers betydning for sundhed, trivsel og seksualitet.	Eleven kan vurdere hvad der fremmer egen og andre unges seksuelle sundhed og trivsel.	Eleven har viden om seksuel sundhed og trivsel.
		2.												
		3.												
Køn, krop og seksualitet	Eleven kan vurdere normer og rettigheder for krop, køn og seksualitet i et samfundsmæssigt perspektiv.		Normer og idealer		Seksuelle rettigheder									
		1.	Eleven kan analysere køn, krop og seksualitet i et historisk og globalt perspektiv.	Eleven har viden om kulturelle og sociale normer og idealer for køn, krop og seksualitet.	Eleven kan diskutere seksuelle rettigheder i Danmark og globalt.	Eleven har viden om rettigheder relateret til krop, køn, seksualitet og familie.								
		2.												
		3.												

Hele materialet understøtter disse tre mål

Færdigheds- og vidensområder og -mål

Kompetenceområde	Kompetencemål	Faser	Færdigheds- og vidensområder og -mål													
Læsning	Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst.		Finde tekst		Forberedelse		Afkodning		Sprogforståelse		Tekstforståelse		Eleven kan sammenfatte informationer fra forskellige elementer i teksten.	Eleven har viden om tekstelementers opbygning og funktion.	Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst.	
			1.	Eleven kan kildekritisk vurdere bruger- og ekspertproduceret indhold.	Eleven har viden om afsenderforhold og genrer på internettet.	Eleven kan vurdere tekstens afsender og målgruppe.	Eleven har viden om afsenderforhold og målgruppe.	Eleven kan variere læsehastighed bevidst efter læseformål og ordkendskab i teksten.	Eleven har viden om sammenhæng mellem ordgenkendelse og læsehastighed.	Eleven kan vurdere tekstens sproglige virkemidler.	Eleven har viden om sproglige virkemidler.	Eleven kan sammenfatte informationer fra forskellige elementer i teksten.				Eleven har viden om tekstelementers opbygning og funktion.
			2.	Eleven kan planlægge og gennemføre søgning i informationssøgning.	Eleven har viden om forskellige informations-søgning.	Eleven kan skaffe sig overblik over multimodale teksters opbygning.	Eleven har viden om genretæk og multimodalitet.	Eleven kan læse komplekse danske og lånte ord hurtigt og sikkert.	Eleven har viden om morfemer i låneord.	Eleven kan vurdere betydningen af ord og begreber i relation til tekstens oprindelse.	Eleven har viden om sociolekter og formelt sprog.	Eleven kan sammenfatte informationer fra flere tekster.				Eleven har viden om sammenstilling af informationer fra flere tekster.
			3.	Eleven kan gennemføre målrettet og kritisk informations-søgning.	Eleven har viden om kildekritisk søgning.	Eleven kan afgøre, hvordan en tekst skal læses.	Eleven har viden om læsestrategier.	Eleven kan læse komplekse tekster hurtigt og sikkert.	Eleven har viden om stave- og betydning af ord i alle tekster.	Eleven kan anvende ord og udtryks betydning til at forstå komplekse tekster.	Eleven har viden om ordvalgets betydning for budskabet.	Eleven kan forstå komplekse tekster.				Eleven har viden om metoder til vurdering af teksters formål og perspektiv.
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation.		Planlægning		Forberedelse		Fremstilling		Respons		Korrektur*		Eleven kan registrere og korrigere egne og andres fejl.	Eleven har viden om sproglig korrekthed.	Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst.	
			1.	Eleven kan selvstændigt formulere en afgrænset opgave.	Eleven har viden om opgave- og problemformulering.	Eleven kan indsamle oplysninger og disponere kilder.	Eleven har viden om spørgeteknikker og observationsmetoder.	Eleven kan udarbejde opinions- og ekspressive tekster.	Eleven har viden om argumenterende og reflekterende fremstillingsformer.	Eleven kan respondere på forskellige fremstillingsformer.	Eleven har viden om fremstillingsformer.	Eleven kan registrere og korrigere egne og andres fejl.				Eleven har viden om sproglig korrekthed.
			2.	Eleven kan organisere samarbejde om fremstilling.	Eleven har viden om produktionsplanlægning, roller, faser, ressourcer, opgavetyper og deadlines.	Eleven kan forberede større multimodale produktioner.	Eleven har viden om research, optagelse og skitser.	Eleven kan fremstille større multimodale produktioner.	Eleven har viden om virkemidler, grafisk design og efterproduktion.	Eleven kan respondere på sproglig stil.	Eleven har viden om sproglig stil.	Eleven kan korrigere teksters layout.				Eleven har viden om metoder til layout af forskellige genrer.
			3.	Eleven kan tilrettelægge proces fra ide til færdigt produkt.	Eleven har viden om komplekse fremstillingsprocesser.	Eleven kan udvælge og layoute stof så det fremmer hensigten med produktet.	Eleven har viden om målrettede dispositions- og formidlingsmetoder.	Eleven kan fremstille sammenhængende tekster i forskellige genrer og stilarter.	Eleven har viden om varierede udtryksformer målrettet forskellige målgrupper.	Eleven kan respondere på forholdet mellem produktion og genre.	Eleven har viden om genretæk.	Eleven kan fremstille tekster med korrekt grammatik og layout.				Eleven har viden om korrekt grammatik, stavning, tegnsætning og layout.
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster.		Oplevelse og indlevelse		Undersøgelse		Fortolkning		Vurdering		Perspektivering		Eleven kan sætte teksten i relation til aktuelle problemstillinger.	Eleven har viden om metoder til at sætte tekster i relation til aktuelle problemstillinger.	Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst.	
			1.	Eleven kan formulere egne oplevelser og sansninger i æstetisk sprog.	Eleven har viden om æstetisk sprogbrug.	Eleven kan undersøge samspillet mellem genrer, sprog, indhold og virkelighed.	Eleven har viden om genrer, sprog, symbolik, forfatterværk og fortæller.	Eleven kan fortolke egne og andres fremstillinger af identitet i tekster.	Eleven har viden om identitetsfremstillinger.	Eleven kan vurdere tekster i form.	Eleven har viden om vurderingskriterier vedrørende form.	Eleven kan sætte teksten i relation til aktuelle problemstillinger.				Eleven har viden om metoder til at sætte tekster i relation til aktuelle problemstillinger.
			2.	Eleven kan følge forløb og komposition i komplekse tekster.	Eleven har viden om komplekse fortællestrukturer og kompositioner.	Eleven kan undersøge teksters flertydighed.	Eleven har viden om fortællerpådelighed og betydningslag i teksten.	Eleven kan forestage flertydige fortolkninger.	Eleven har viden om metoder til fortolkning.	Eleven kan diskutere forskellige fortolkninger af en tekst.	Eleven har viden om forskellige læserpositioner.	Eleven kan sætte tekster i perspektiv til litterær og kulturel tradition og udvikling gennem litteraturhistorisk læsning og Dansk litteraturs kanon.				Eleven har viden om kulturelle og litterære perioder og Dansk litteraturs kanon.
			3.	Eleven kan reflekteret indleve sig i tekstens univers som grundlag for fortolkning.	Eleven har viden om fortolkningsorienterede læsestrategier.	Eleven kan gennemføre en målrettet analyse af en tekst.	Eleven har viden om analysemetoder og forståelsesstrategier.	Eleven kan diskutere bud på et eller flere samlede udsagn på baggrund af undersøgelsen.	Eleven har viden om metoder til sammensætning af undersøgelsens elementer.	Eleven kan vurdere teksters udsagn og kvalitet.	Eleven har viden om vurderingsmetoder vedrørende teksters kvalitet.	Eleven kan sætte tekster i relation til mulige fremtidsperspektiver.				Eleven har viden om metoder til at sætte tekster i relation til mulige fremtidsperspektiver.
Kommunikation	Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.		Dialog		Krop og drama		It og kommunikation		Sprog og kultur		Sproglig bevidsthed		Eleven kan iagttage udtryk for holdninger i sprog.	Eleven har viden om sproglig modalitet.	Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst.	
			1.	Eleven kan argumentere og informere.	Eleven har viden om argumentation og informationsformer.	Eleven kan bruge kroppen som udtryk.	Eleven har viden om krop og identitet.	Eleven kan diskutere etiske spørgsmål vedrørende kommunikation på internettet.	Eleven har viden om kommunikationsetik.	Eleven kan kommunikere med nordmænd og svenskere.	Eleven har viden om norsk og svensk i letforståeligt form.	Eleven kan iagttage udtryk for holdninger i sprog.				Eleven har viden om sproglig modalitet.
			2.	Eleven kan analysere samtaler.	Eleven har viden om retoriske virkemidler, behandlinger og positionering.	Eleven kan bruge kropssprog og stemme tilpasset kommunikationssituationen.	Eleven har viden om kropslige og retoriske virkemidler.	Eleven kan vælge digitale teknologier i forhold til situationen.	Eleven har viden om digitale teknologiers kommunikationsmuligheder.	Eleven kan begå sig bevidst i sprogligt komplekse situationer.	Eleven har viden om sproglige normer og omgangsformer i forskellige situationer.	Eleven kan iagttage, hvordan vi danner forestillinger om verden med ord og sprog.				Eleven har viden om nuancer i sproget og sprogets virkning.
			3.	Eleven kan deltage aktivt, åbent og analytisk i dialog.	Eleven har viden om demokratisk dialog.	Eleven kan analysere egne og andres kropssprog.	Eleven har viden om sammenhæng mellem situation, kultur og kropssprog.	Eleven kan diskutere betydningen af digitale kommunikationsteknologier for eget liv og fællesskab.	Eleven har viden om sammenhængen mellem digitale teknologier og kommunikation.	Eleven kan kommunikere aktivt i forskellige sproglige og kulturelle situationer i en globaliseret verden.	Eleven har viden om sammenhæng mellem situation, kultur og sprog.	Eleven kan karakterisere og diskutere sprog i forskellige situationer.				Eleven har viden om sprogs variation og forskellige funktioner.

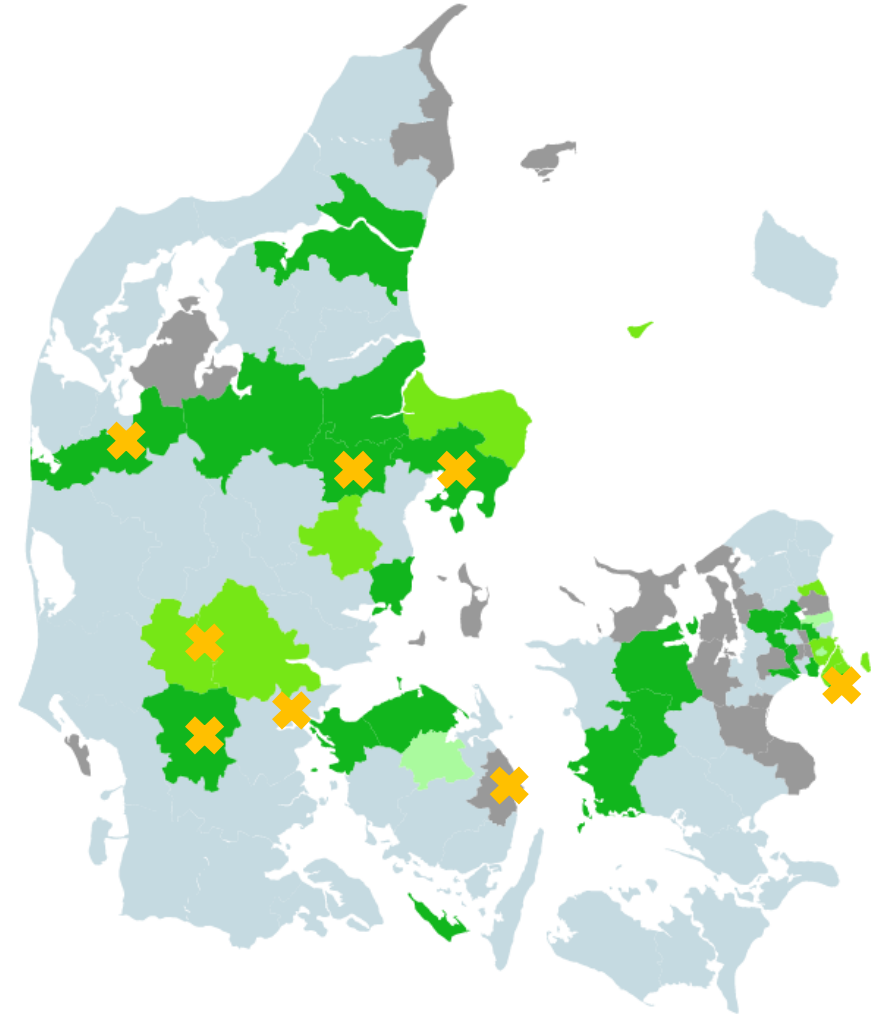
Dansk

Skoler og kommuner med X:IT

✕ 8 kommuner har besluttet, at X:IT indføres på alle folkeskoler

Mange kommuner arbejder på at udbrede X:IT til skolerne på forskellig vis, fx

- *Enkelte skoler i første omgang, dernæst udbrede til alle*
- *Hjælper de skoler, der selv vil have X:IT*
- *Starter med enkelte elementer*

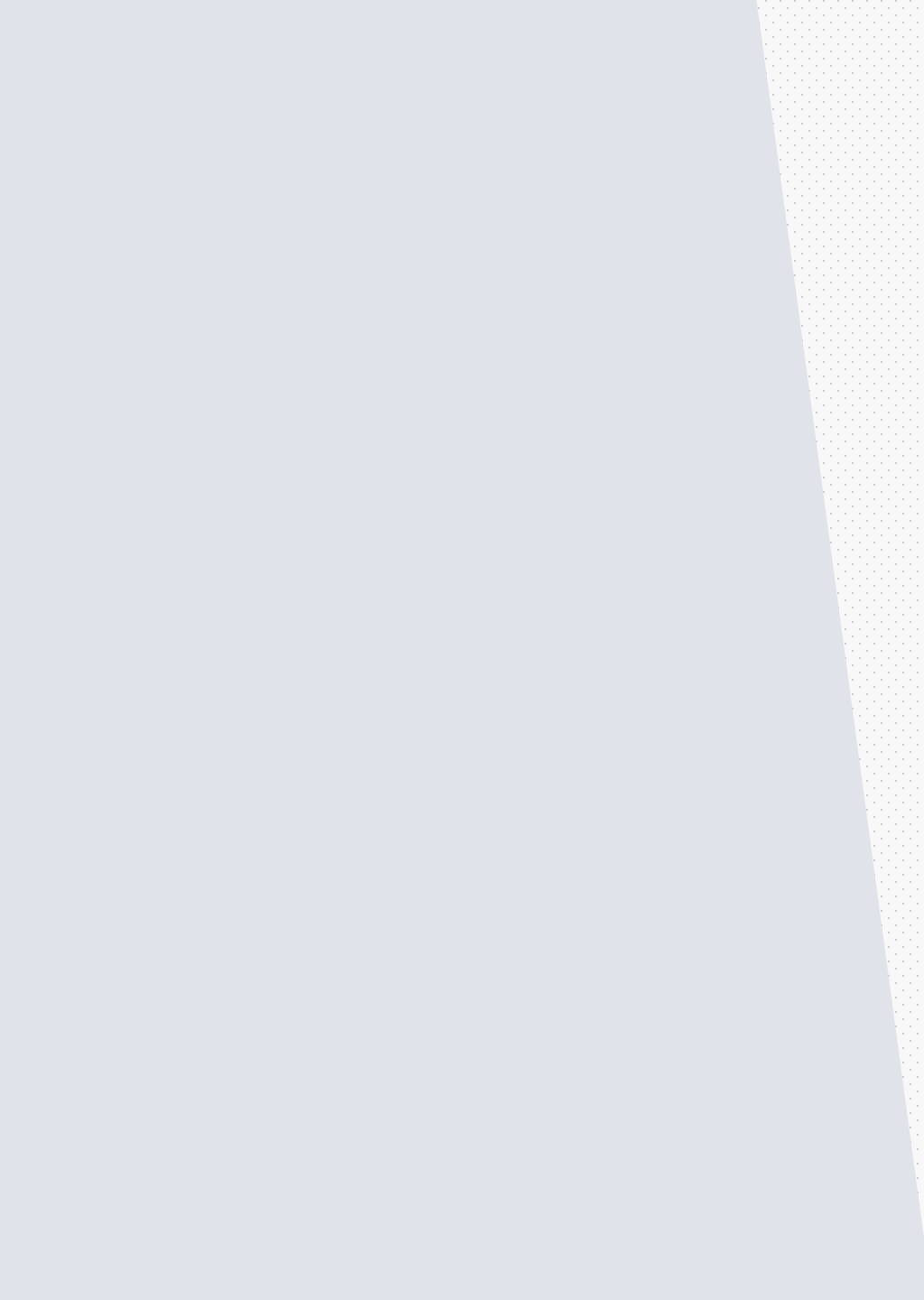

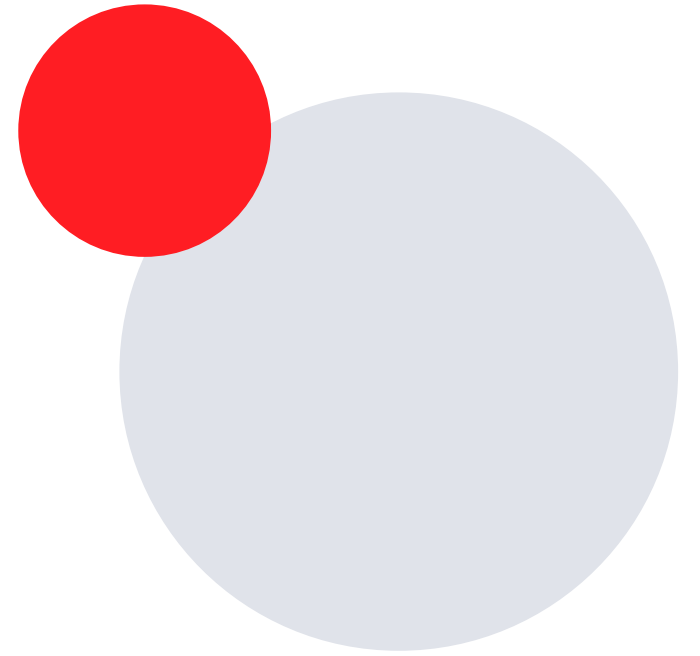

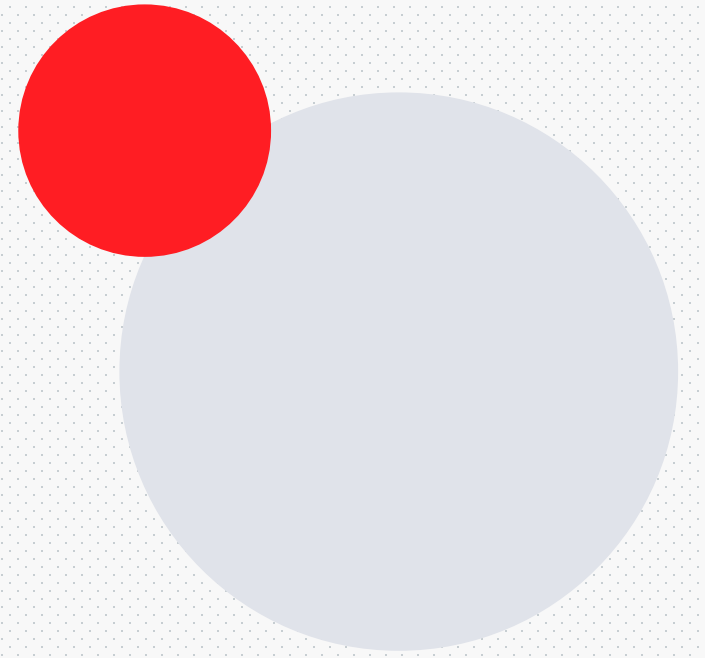

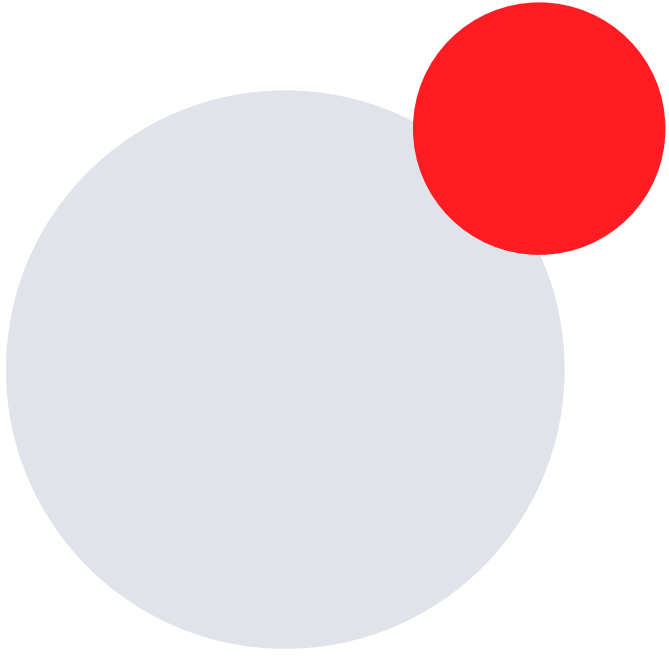

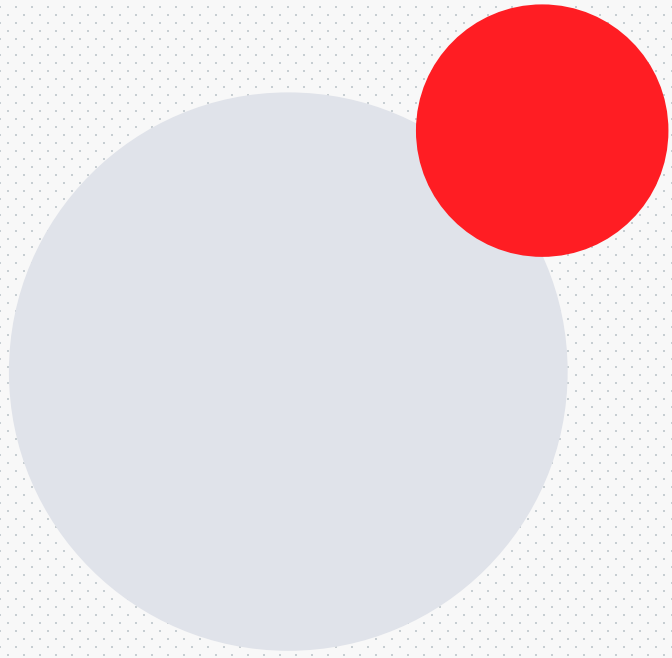

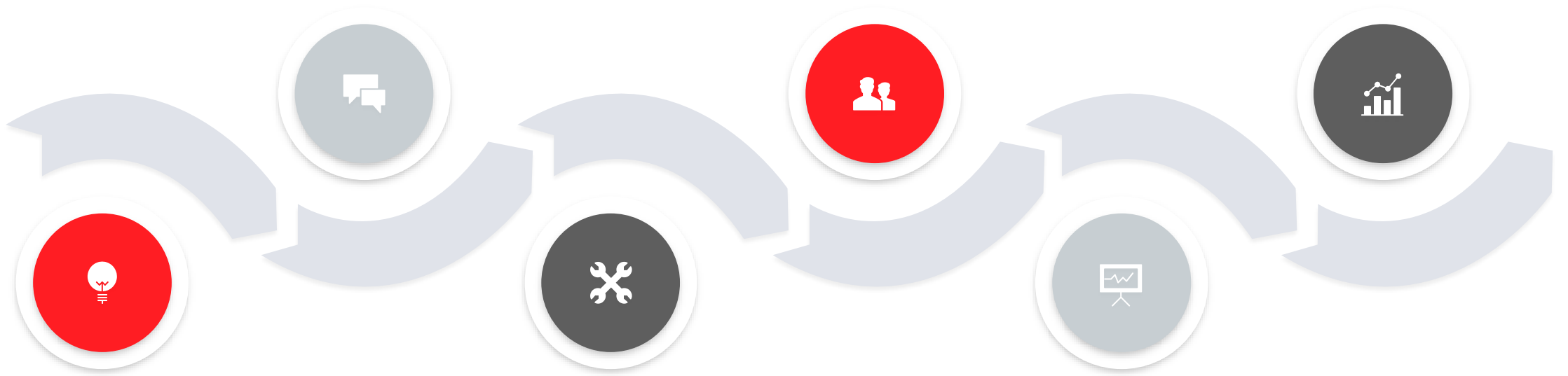

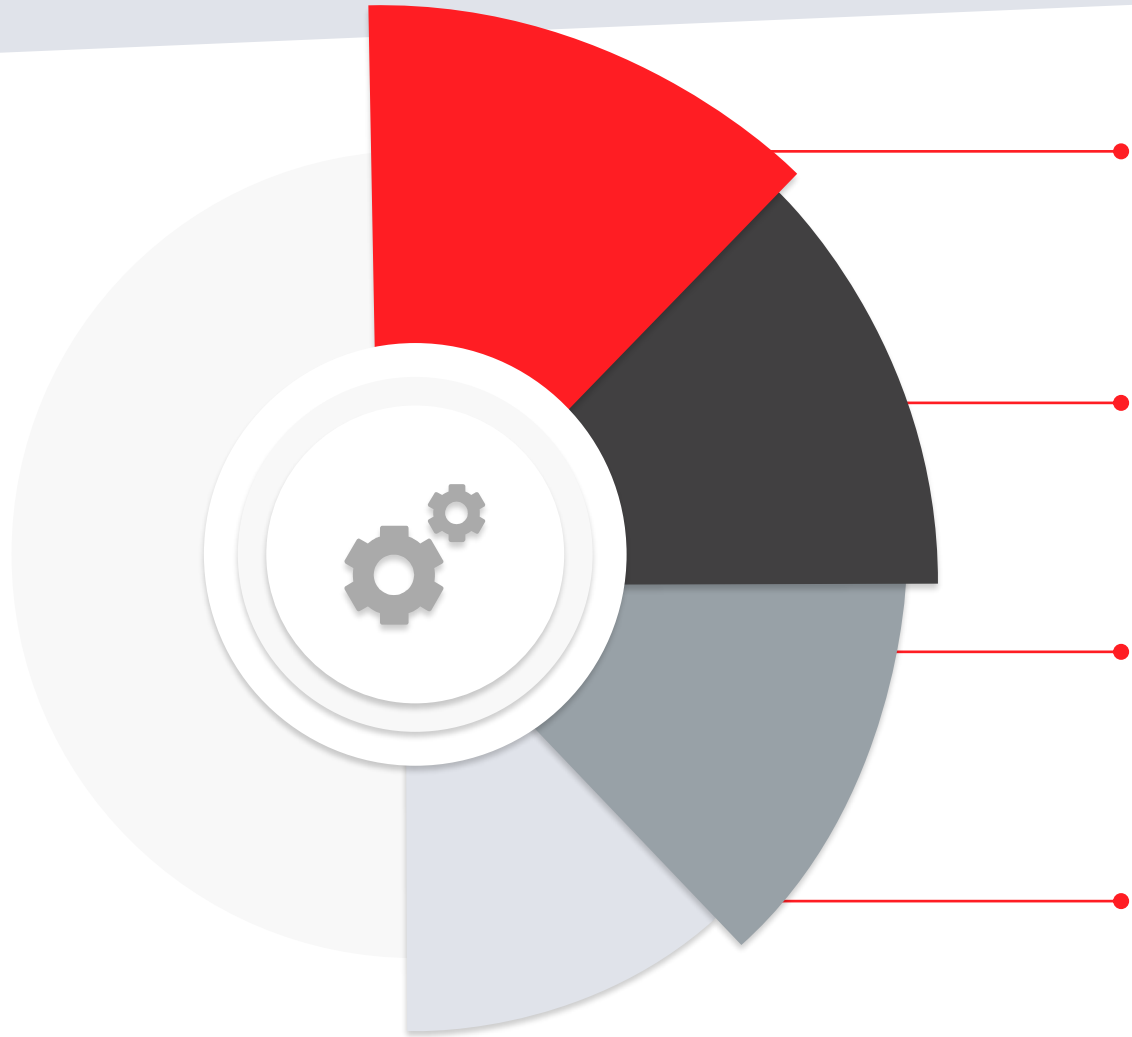

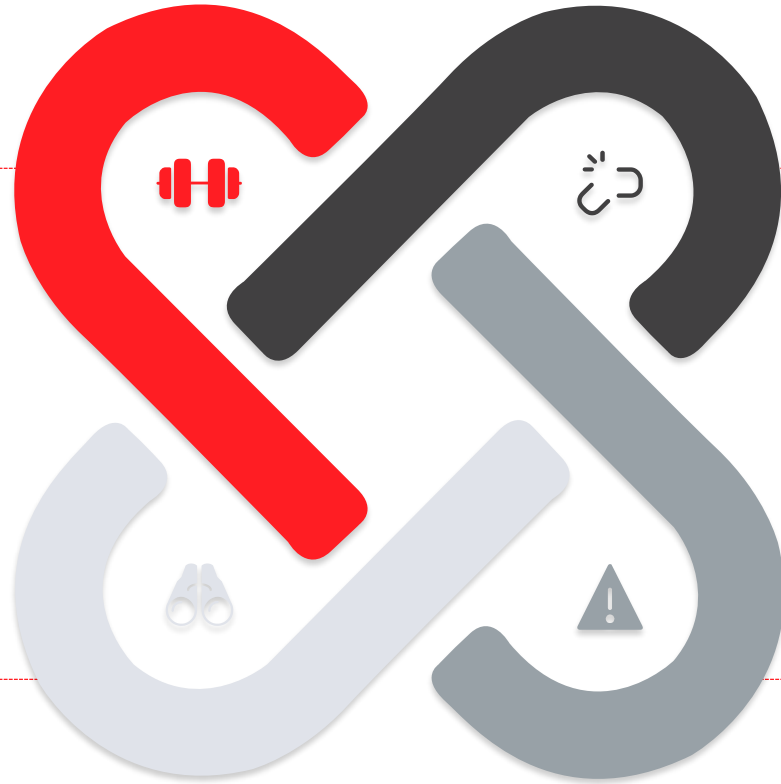

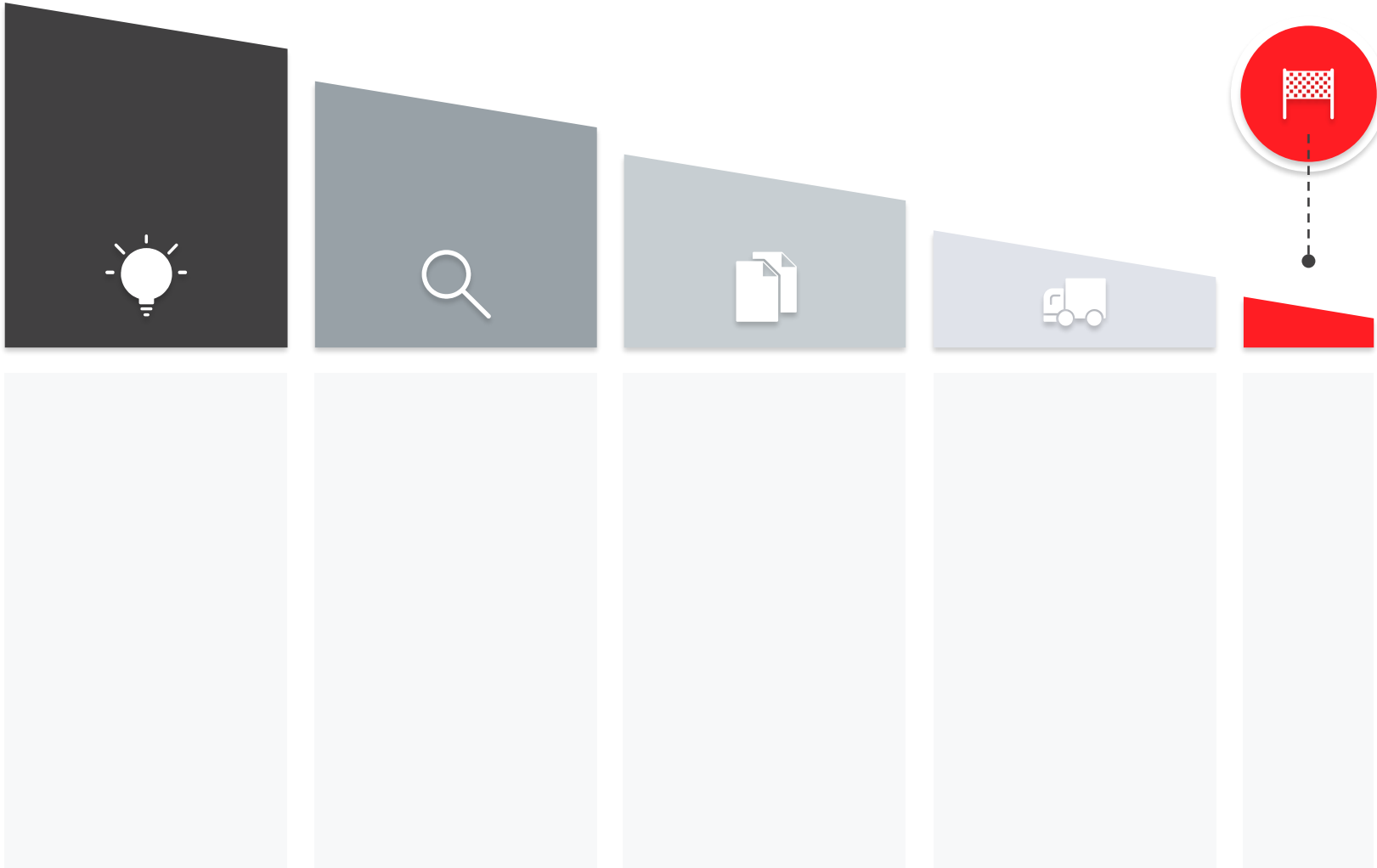

VI VIL ET LIV **UDEN KRÆFT**

Brug af grafik

- Kopier grafik til ønsket slide.
- Skift fyldfarve til ønsket farve.
- Hold shift nede ved skalering, så holder grafikken proportioner.

